

автентичних творів народного мистецтва; 4) систематичним залученням до індивідуальної та групової творчості у галузі декоративно-ужиткового мистецтва через художнє проєктування, втілення проєктів у матеріалі, публічний захист і виставкову презентацію творчого доробку.

Люлька В. С.

канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін та креслення,
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

Стешенко В. В.

магістрант,
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ БУДОВИ ТЕХНІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

Метою професійної (професійно-технічної) освіти, як відомо, є формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя [1]. Однак, для її реалізації існують певні перешкоди. Як зазначено в Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2027 року, у практиці існує проблема невідповідності підготовки кваліфікованих кадрів потребам особи, національної економіки та суспільства [2]. Одним із проявів цієї проблеми є невідповідність методики викладання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти вимогам сучасного ринку праці та потребам особи – майбутнього конкурентоспроможного та мобільного на ринку праці фахівця [2].

Одним із засобів усунення цієї проблеми є ефективне використання викладачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти педагогічних технологій, зокрема дослідницької технології.

Проблема використання нових педагогічних технологій розроблялася багатьма авторами. Загальні аспекти застосування педагогічних технологій, у тому числі й дослідницької, розкрито в наукових працях як зарубіжних (Дж. Локк, Дж. Шваб і ін.), так вітчизняних вчених (А. Алексюк, П. Воловик, О. Пехота, А. Кіктенко, Г. Коджаспарова, О. Кульчицька, О. Любарська, М. Фіцула та ін.). У наукових доробках вчених представлено і європейський досвід використання навчальних технологій в умовах інформаційного суспільства (А. Петренко і ін.). У роботі Л. Павлюк і М. Пригодія розкрито науково-дослідну діяльність з електротехніки [4]. У наших попередніх роботах висвітлено дослідницьку технологія навчання у процесі профільної підготовки учнів старших класів та її використання на лабораторних роботах з автотракторної справи під час професійної підготовки старшокласників [5].

На високу ефективність застосування дослідницьких прийомів і методів у навчанні для поглиблення інтересу учнів до пізнавальної та творчої діяльності, для формування в них відповідних знань, умінь, навичок і дослідницької позиції в сприйнятті й осмисленні світу вказують більшість педагогів-вчених і педагогів-практиків (зокрема О. Пехота, А. Кіктенко, О. Любарська, М. Фіцула та ін.). Вони зазначають, що використання дослідницької технології здатне забезпечити освіченість, розвиток і вихованість учнів відповідно до вимог, запропонованих сучасним рівнем розвитку науково-технічного і соціального прогресу до особистості, здатної і підготовленої до активного, позитивно-творчого осмислення і перетворення світу [3 і ін.].

Поглиблене вивчення проблеми використання дослідницької технології в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти привели нас до висновку про те, що її використанню при вивченні учнями закладів професійної (професійно-технічної) освіти технічних об'єктів вченими приділено недостатньо уваги, хоча окремі елементи технології знаходять своє відображення в деяких підручниках і навчальних посібниках.

Необхідність вирішення цієї проблеми сьогодні загострюється ще і масовим запровадженням дистанційної освіти, що зумовлено було спочатку пандемією, а тепер воєнними діями в країні, та психологічними особливостями нового покоління молоді – комп'ютерного покоління (його ще називають покоління альфа, або покоління Z).

Аналіз наукової і методичної літератури цих і інших авторів дав можливість встановити особливості використання дослідницької технології в освітньому процесі, якими є: суб'єктивне відкриття учнями нових знань на основі індивідуальної актуалізації попередньо засвоєних, уведення їх до особистісного пізнавального простору; спрямованість навчання на становлення в учнів досвіду самостійного пошуку нових знань і використання їх в умовах творчості, на формування нових пізнавальних цінностей; здійснення за допомогою відповідних наукових методів пізнання, що забезпечують пошук пояснень і доказів закономірних зв'язків, а також відношень фактів і процесів, які можна експериментально спостерігати або теоретично аналізувати; використання відповідних дидактичних засобів непрямого і перспективного керування роботою учнів, зокрема системи пошукових завдань; розвиток дослідницької мотивації учнів, формування у них дослідницьких умінь і навичок і таке ін. [3, С. 132–134].

Враховання цих особливостей певним чином проглядається під час вивчення учнями закладів професійної (професійно-технічної) освіти окремих процесів на лабораторних роботах. Але, як свідчить практика та аналіз навчальної літератури, їм частіше пропонується розглянути будову технічних об'єктів (машин чи механізмів) та знайти окремі їх складові чи прослідкувати процеси, які в них здійснюються. Використанню ж дослідницьких завдань, особливо при вивченні учнями будови технічних об'єктів, викладачами приділяється незначна увага, незважаючи на їх науковий (загальнотехнічний) зміст. Такими завданнями є, наприклад, визначення ступеню стиску паливної суміші, обрахування крутного моменту ДВЗ, обрахування продуктивності паливного насосу двигуна, розрахунок передаточного числа диференціала та ін. Під час виконання таких завдань учні повинні не тільки знайти відповідні складові технічних об'єктів, а й виміряти їх та обрахувати певні показники. При чому, отримані результати вони можуть порівняти з табличними. У такому разі їх діяльність наповнюється пізнавальним сенсом, що сприяє свідомому наочному розумінню принципу дії досліджуваних об'єктів.

Все це зумовлює необхідність розробки методичних умов і системи дидактичних дослідницьких завдань, які мають окрім усього іншого, враховувати особливості застосування персональних комп'ютерів і використання динамічних наочностей.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39). URL: <https://www.osvita-konotor.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html> (дата звернення: 02.12.2020).
2. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Textc> (дата звернення: 28.11.2021).
3. Освітні технології: навч.-метод. посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 255 с.
4. Павлюк Л., Пригодій М. Науково-дослідна діяльність майбутніх вчителів технологій на класах електротехніки. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. 2019. № 1(18). С. 175–179.

5. Стешенко В.В. Інноваційний підхід до організації лабораторних робіт у професійній підготовці старшокласників з «Автотракторної справи». Проблеми трудової і професійної підготовки: наук.-метод. зб. Слов'янськ: СДПУ, 2010. Вип. 15. С. 26–32.
6. Стешенко В. В., Кітова О. А., Кива Л. Г. Дослідницька технологія навчання у процесі профільної підготовки учнів старших класів. Проблеми трудової і професійної підготовки в контексті національної стратегії розвитку освіти України: матеріали IV Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Слов'янськ, 9–10 жовтня 2015 р.). Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 2015. С. 14–16.

Люльченко В. Г.

канд. пед. наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Вертіль А. В.

аспірант,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГІГІЄНИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩІ

Здоров'язбережувальне виховання в його історичному вимірі є полівимірною проблемою, дослідження якої можливе за умови вивчення літератури із загальної педагогіки, соціальної педагогіки, історії педагогіки, історії медицини і охорони здоров'я, історії культури, історії краю та інших наук. Цікавими у цьому контексті є історико-педагогічні праці польських вчених про становлення і розвиток здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі ХІХ – початку ХХІ століття. Спрямовуючою і зростаючою особистості, актуалізується вивчення ретроспективи здоров'язбережувального виховання дітей та молоді у різних країнах.

Науковець Л. Сливка вказав на динаміку якісного і кількісного розвитку діапазону діяльності, сприятливої формуванню культури здоров'я учнів в системі шкільної освіти Польщі, що було започатковано в останній декаді ХХ століття. Особливою роллю відіграло інтеграція Республіки Польща до Європейського Союзу детермінувала необхідність пристосування польської освіти до європейських освітніх стандартів. Тому, майже всі освітні реформи розпочалися з прийняттям Законом «Про систему освіти» у 1991 року. Дані зміни передували формуванню висновку, що учитель є важливою ланкою освітньої системи, провідником дитини у світ знань, наставником молоді, індикатором якості навчання. А також передбачає праця вчителя стосовно мотивацію учнів до дотримання здорового способу життя.

Для глибокого розуміння процесу формування гігієнічної культури в учнівській молоді необхідно висвітлити історико-педагогічні праці польських дослідників про становлення і розвиток основних аспектів здоров'язбережувального виховання в школах Польщі. Одні із важливих праць науковця М. Демеля, який у «Про здоров'язбережувальне виховання» (1968) і «Педагогіка здоров'я» (1980) заклав фундамент концептуальних положень здоров'язбережувальної педагогіки. Дослідник І. Кропінської «Переконання щодо здоров'я. У пошуках педагогічної перспективи» (2001) [2], Е. Сирек «Здоров'я і виховання та якість життя. Перспективи і гуманістичні пізнавальні орієнтації» (2008) [3] та І. Яніни Таранович «Здоров'я та способи подолання його загроз. Соціологічний аналіз» (2010) [4]. Особливою цікавістю є аспект як основу конструювання змісту і форм виховання у сфері основ здоров'я досліджував М. Ковальський у праці «Цінність освіти і культури здоров'я у різних виховних середовищах» (2015).

Також ряд праць покликанні на вивчення та висвітлення організаційно-педагогічних засад проведення мотиваційний робіт щодо з реалізацією мети по формуванню в учнівській